

DOKUMENTY A MATERIÁLY

NEZNÁMY DOKUMENT O MAĎARSKO-SLOVENSKOM KONFLIKTE V MARCI 1939 (TRETIA ČASŤ)

ZOLTÁN KATREBA

KATREBA, Z.: Unknown Document on the Slovak-Hungarian Conflict in the March of 1939. (Part III). *Vojenská história*, 7, 4, 2003, pp 78 – 95, Bratislava.

In the last part of the document the author depicts the events connected with the Slovak-Hungarian conflict in the time from 1st April to 17th April 1939. The document is written in the form of daybook; it means the date is followed by reports, orders and descriptions of events. The document is left in an original language and grammatical arrangement.

Military History. Slovakia. March 1939. Slovak-Hungarian conflict.

V predchádzajúcich dvoch číslach časopisu *Vojenská história* sme uverejnili dve časti dokumentu¹ viažuceho sa k vojenským udalostiam maďarsko-slovenského vojnového konfliktu z marca 1939. Vzhľadom na svoju rozsiahlosť dokument musel byť rozdelený do troch častí. V tomto čísle uverejňujeme tretiu a zároveň poslednú časť, ktorá zaznamenáva udalosti v čase od 1. do 17. apríla 1939.

Prepis dokumentu uverejňujeme v plnom znení, v súlade s edičnými zásadami. Dokument má formu denníka, čiže za dátumom vyznačeným tučným písmom nasledujú hlásenia, rozkazy a opisy udalostí, ktoré sa k tomuto dňu viažu. Dokument je ponechaný v pôvodnej jazykovej a gramatickej úprave. Text obsahuje množstvo jazykových a štylistických chýb, aby sa však zachovala autenticita dokumentu, boli opravené len zjavné chyby a preklepy, a to buď priamo v texte alebo s odkazom v poznámke. Vety, alebo ich časti, ktoré nedávajú zmysel, alebo sú skomolené, sme označili (!). Slová alebo časti, ktoré pri prepise zjavne vypadli, dávame do hranatých zátvoriek [...].

1. apríla 1939:

Zpravodajské hlásenie:

Revúca hlási: že medzi Baskovcami a Hlivišťom² je celý deň čulý ruch obojstranným smerom /autá – vozy/. Ináč na celej východnej fronte kl'ud.

Rozkazy vel.[iteľstva] VI. sboru a 17. div.[ízie]:

Veliteľstvo Ondrej

¹ Pozri: KATREBA, Z.: Neznámy dokument o maďarsko-slovenskom konflikte v marci 1939 (prvá časť). In: *Vojenská história*, roč. 7, 2003, č. 2, s. 96-114; druhá časť, č. 3, s. 86-103.

² Správne obce Baškovce a Hlivišťa, ide o hlásenie Zemplínskej skupiny – krycie meno „Revúca“.

Po dohode s Maďarmi bude Maďarom odstúpené územie ležiace na východ od čiary /mapa 200.000/ od severu: kóta 933 /Černín/, kóta 857 Skúra vrch písmeno nadpisu pri Húzovce – kóta 505 – kóta 647 – kóta 657 – kóta 497 – kóta 1027 – trig.[onometer] 1007 Sninsky kameň – 1019 – Motrogon /kóta 878/ – kóta 954 – Vel.[ká] Trestia /kóta 833/ Múr – ďalej po hrebeni k východnému okraju lesika 177, južne Nem.[eckej] Poruby potom všeobecne asi 2 km západne potoka Okna a Halas – ďalej kóta 114 juhovýchodne Blatné Revište – ďalej po Čiernej vode až po písmeno „a“ nápisu Čierny, odtiaľ na juh k studni zakreslenej juhozáp.[adne] Blatnej Polianky, ďalej smerom juhovýchodným všeobecne tak, že Ujváros tanya – Preposták tanya a obec Vysoká³ ostávajú na Slovensku. Asi v piatok bude územie obsadzované, a síce na severu maďarským vojskom, kde naši ustúpia a naopak na juhu ustúpia Maďari. Do tej doby vybudujte Vaše obranné postavenie západne od horeuvedenej čiary. Pred týmto obranným postavením v priestore, ktorý Maďari obsadia až v piatok 7. IV. 1939. ponechajte do tej doby len zaist'ovacie a poriadkové stráže. Na juhu však bude posunutá pred naše obranné postavenie. Ostatné naše obranné postavenia jako doposiaľ.

Udržujte zabezpečenie hraníc i naďalej v takej miere, aby ste neboli prekvapení. Držte preto na novom postavení pevne obsadené všetky spoje vedúce cez hranice, pohraničné dediny a význačnejšie body v teréne. V prípade, že by nepriateľ nedodržiaval úmluvy a chcel sa zmocniť nových bodov reagujte pal'bou. Nesmieme viac ztratit' ani piad' zeme.

Rozhranie medzi skupinou mjr. Krakovsky a mjr. Bodický: kóta 878 – Vel.[ká] Trestia – trig.[onometer] 1074 a ďalej hrebeň na juhozápad pre skupinu mjr. Bodického.

Veliteľ Branisko pplk. gšt. Malár.

Veliteľstvu 17. div.[ízie] Prešov.

Smernice: pre z[a]istenie východoslovenskej fronty proti Maďarom a odsun jednotiek HG a dobrovoľníkov z fronty za účelom ich demobilizácie.

I./ Slovenská vláda nariadila, aby stráženie a obranu východoslovenských hraníc prevzali na celej fronte vojenské jednotky prez.[enčne] slúžiaceho ročníku 1937 a zmobilizovaných 5 najmladších ročníkov, t. j. ročník 1936, 1935, 1934, 1933, 1932.

Preto nariad'ujem:

II./ Vystriedanie jednotiek HG a dobrovoľníkov a zaistenie celej východoslovenskej fronty proti Maďarsku jednotkami vojenskými. Na celej východoslovenskej fronte proti Maďarsku preved'te ihneď vystriedanie jednotiek HG a dobrovoľníkov a zaistite túto jednotkami vojenskými. Predovšetkým obsad'te všetky osady a vojensky dôležité taktické body poľnými strážami a to v takej sile, aby ich bezpečné udržanie bolo za každú cenu zaistené. Podľa možností prevádzajte vystriedanie v úsekoch dosiaľ stanovených, aby spojitosť fronty a velenia ostala neporušená.

III./ Shromaždenie vystriedaných jednotiek HG a dobrovoľ.[níkov]

Vystriedané jednotky HG a dobrovoľníci ostávajú i naďalej v organizovaných celkoch pod velením svojich veliteľ'ov, ktorí presne vykonávajú i naďalej všetky rozkazy pre odsun, demobilizovanie atď., vydávané vojenskými veliteľ'mi. Takto vystriedané jednotky HG a dobrovoľníci shromaždia sa za účelom odsunu v týchto priestoroch:

1./ U skupiny severnej z priestoru Stakčín vo Snine.

2./ U skupiny zemplinskej v Michalovciach.

³kóta 933 /Černín/ – dnes Čermíny; kóta 857 Skúra vrch – dnes pravdepodobne Skory; písmeno nadpisu pri Húzovce – správne Parihuzovce; Vel.[ká] Trestia /kóta 833/ Múr – správne Trstie; južne Nem.[eckej] Poruby – dnes Poruba pod Vihorlatom; potom všeobecne asi 2 km západne potoka Okna a Halas – potok Halas neidentifikovaný; ďalej kóta 114 juhovýchodne Blatné Revište – správne Blatné Revištia; ďalej smerom juhovýchodným všeobecne tak, že Ujváros tanya – Preposták tanya a obec Vysoká..... – vtedy pravdepodobne majer pri dnešnom Slánskom Novom Meste – správne Prepostsági tanya – vtedy poľnohospodársky majer východne od Pavloviec nad Uhom a obec – dnes Vysoká nad Uhom.

- 3./ U skupiny Prešovskej a to:
 - a./ jednotky z Turca v Drienove
 - b./ jednotky z okolia Topolčianok v Lemešanoch a okolí
 - c./ jednotky z okolia Bansko-Bystrického v Kysaku.
- 4./ U skupiny Gelnica v Gelnici a v Mníšku⁴
- 5./ U skupiny Dobšiná v Dobšinej a Revúcej.

IV. Príprava k odsunu a odsun jednotiek HG a dobrovoľníkov.

Veliteľstvo 17. div.[ízie] zaistí si skrze expozitúru ŽTV.⁵ v Prešove potrebný počet prázdnych vagónov.[ých] súprav a to pre: skupinu severnú a skupinu zemplínsku na nakladacej stanici v Prešove a pre skupinu Prešovskú na nakladacej stanici Kysak.

Presun skupiny zemplínskej z Michaloviec do Čemerného a skupiny severnej Stakčinskej do Čemerného prevedie vlakom vo smere Stakčín – Michalovce – Trebišov – Čemerné. Z Čemerného do Kapušian presunú sa obe skupiny na nakladaciu stanicu peším pochodom. K uľahčeniu presunu týchto jednotiek bude ústroj mužstva dopravený z Čemerného na nádražie v Kapušanoch voj.[enskými] nákl.[adnými] autami. Preto veliteľstvo 17. div.[ízie] vojde vo styk s dopr.[avným] strediskom v Prešove, ktorému oznámi svoj požiadavok. Nakladanie jednotiek riadi veliteľstvo 17. div.[ízie], tak, aby si zaistilo plynulosť odsunu transportov a zabránilo ucpaniu, alebo nahromadeniu týchto jednotiek v niektorom priestore. Prehľad odsunu hláste vel.[iteľstvu] VI. sboru.

U skupiny Gelnica a Dobšiná využite železnice vo smere Červená Skala – Banská Bystrica, s nakladacími stanicami u skupiny Gelnica v Gelnici a Mníšku⁶. U skupiny Dobšiná jednotky najskôr prisuňte peším pochodom z Dobšinej do Ztratenej⁷ a z Revúcej do stanice Červená Skala – Banská Bystrica. Velitelia skupín Gelnica a Dobšiná zaistia si potrebný počet prázdnych vagónov.[ých] súprav priamo, na nakladacích stanicách v dohode s dopravným úradom, prípadne skrze expozitúru ŽTV v Prešove.

V./ Odovzdanie výstroja a výzbroje a zbroj.[ného] materiálu jednotkami HG a dobrovoľníkmi vojenským útvarom:

Nech Vám je zásadou, že každý jednotlivec je povinný odovzdať všetky súčiastky ústroje /výstroje a výzbroje/ tomu vojenskému útvaru, od ktorého ústroj dostal. Túto zásadu je nutno sledovať preto, aby bola zachovaná presná evidencia a zabránené ztratám vojenského materiálu. Preto nariadte Vám podriadeným jednotkám, aby velitelia pred odsunom v miestach shromaždenia urobili všetky potrebné opatrenia za tým účelom, aby každý mohol odovzdať vojenský materiál tam a tomu, od koho a kde ho obdržal. Bude to vyžadovať značnej a svedomitej práce ako od vojenských veliteľov, tak aj od veliteľov HG.

Podobne je nutné postupovať pri odovzdávaní guľometov, streliva a prípadne prevzatých koní. V nepredvídaných prípadoch rozhodnú velitelia vojenských jednotiek podľa svojho uznania. Tieto nepredvídané prípady hláste však dodatočne vel.[iteľstvu] VI. sboru.

VI. Náležitosti:

Jednotkám HG a dobrovoľníkom z východoslovenského frontu prislúšia peňažné náležitosti a stravovanie až včetne do dňa ich úplného demobilizovania.

Doprava týchto až do stanice, odkiaľ nastúpili cestu za účelom svojho prihlásenia, ide na účet vojenskej správy.

Veliteľ vých.[odného] Slovenska a VI. sbor[u]
pplk. gšt. Malár.

⁴Dnes Mníšek nad Hnilcom.

⁵Železničné traťové veliteľstvo.

⁶Dnes Mníšek nad Hnilcom.

⁷Správne Stratená.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blatné Revište.⁸

Veliteľ skupiny /v úseku Lúčky/ vykonal prehliadku v čelných zákopoch, a nariadil doplnenie obranných prác. Maďari vypovedali 32 Slovákov z obsadeného územia: Títo boli prezvatí a odoslaní do Michaloviec. Behom dňa neboly prevádzané žiadne bojové akcie.

Počasie bolo pekné.

2. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

Revúca hlási: v lese pri Niž.[nej] Rybnici je vidieť pohyb nepriateľských peších jednotiek smerom na Vyš.[nú] Rybnicu. Veliteľ čaty v Gajdoši hlási: že o 9.00 hod. videl, jako sa presunuje maďarské vojsko v značnej sile zo Sobraniec po ceste na východ k Tibave.

Revúca hlási: O 11.30 zastrelila naša dvojčlenná hliadka v úseku pred Ináčovcami⁹, západne mostu, 1 km východne trigonometru 107, na našom území pravdepodobne poddôstojníka, alebo dôstojníka maďarskej armády, ktorý zaznačoval del.[ostrelecké] pozície a obranné postavenie. Maďarská hliadka bola vyzvaná, aby sa vzdala, táto však neposlúchla, jej veliteľ, ktorý neskoršie bol zastrelený, vytiahol pištoľ, na čo naša hliadka /v sebaobrane/ menovaného zastrelila. Po tomto incidente Maďari jako odvetu o 18.30 hod. zahájili guľ.[ometnú] paľbu na obec Jastrabie¹⁰. Čaty v Ináčovciach a v Jastrabom paľbu opätovaly, na čo nepriateľská batéria zahájila paľbu k lesiku vých.[odne] Blat.[ných] Remiet. Naša batéria opätovala paľbu na maď.[arskú] batériu i položila paľbu tiež na sev.[erný] okraj Bunkoviec, odkiaľ strieľali i maďarské mínomety.

K zpráve o zastrení maďarského poddôstojníka, poťážne dôstojníka, dodávam: Slobodník Juraj Kanoc, od prvej batérie 111. pl.[uku] del.[ostrelectva], ktorý menovaného príslušníka maďarskej armády zastrelil, chcel mŕtveho preniesť cez vodu na našu stranu, vypovedal: maďarský vojak bol strelený do úst – strela vyšla v tylu – mŕtvy bol vysokej postavy a ťažký tak, že ho nemohol preniesť. Mŕtvy mal zelené výložky, zlatou šnúrou lemované a tri zlaté hviezdy do trojuholníka upravené. Pri mŕtvole bolo nájdené puzdro na ďalekohľad, pištoľ a s puzdrom, dva zásobníky a dva náboje. Ďalej dva ručné granáty, z nich jeden bol odistený. Pri mŕtvole bolo nájdené poverenie na meno Zsiday Árpád bytom Zala Egerszeg¹¹. [Z] Poverenia, ktoré bolo pri mŕtvole nájdené vidím, že bol župným zástupcom poisťovne „Hazai“ általános biztosító társaság pre Zala megye¹². Vedľa mŕtveho nájdená bola poľná čiapka, na ktorej bola strieborná ružica a strieborná páska, upravená do uhla, smerujúca k čelu, z ľavej strany čiapky tmavozelený trojuholník, na ňom tri strieborné pásky, ozdobené. Na našu dvojčlennú hliadku boli z maďarskej strany štyri výstrely. Zastrelený ešte za živa sa pokúsil hodiť ručný granát, ale bol zneškodnený našou hliadkou. Ináč pri tom celom incidente paľbou z guľometov a z diel nebol nikto poranený ani zastrelený, ani nevznikla žiadna hmotná škoda. Podotýkam, že po zastrení maďarského kapitána, priskočil k nemu maďarský poddôstojník, ktorému pravdepod.[obne] patrila zanechaná čiapka. Menovaný vzal mŕtveму všetky písomnosti jako aj ďalekohľad a utiekol. Za určitú chvíľu prišla maďarská komisia s bielou zástavou a odniesla zastreleného do zázemia.

Vel. Ondrej 2. oddelenie.

Zároveň bolo zistené, že nejaká maďarská jednotka prekročila potok Čierna voda a postupovala smerom na Jastrabie¹³. Našou guľometnou paľbou bola zastavená a prinútená k ústu-

⁸Dnes Poruba pod Vihorlatom a správne Blatné Revištie.

⁹Správne Iňačovce.

¹⁰Dnes Jastrabie pri Michalovciach.

¹¹Správne Zalaegerszeg, mesto v západnej časti Maďarska.

¹²Zástupca všeobecnej poisťovacej spoločnosti „Hazai“ (názov poisťovne, neoverený) pre župu Zala.

¹³Dnes Jastrabie pri Michalovciach.

pu. O 20.45 hod. bolo pozorovať z Užhorodu smerom na Jankovce [a] Sentuš¹⁴ kolónu asi 10 nákl.[adných] áut.

Rozkazy vel.[iteľstva] VI. sboru a 17. div.[ízie]

Veliteľstvu Ondrej:

Dňa 4. IV. 1939 t. j. v utorok odpoľudnia príde do Prešova k vel.[iteľstvu] 17. div.[ízie] kurír /kpt. Turčák/¹⁵ z Budapešti a prinesie mapy so zakreslenou štátnou hranicou vých.[odného] úseku Slovenska. Tiež prinesie ujednanie medzi slovenskou a maďarskou delimitačnou komisiou o prevedení výmeny územia pod slovenskou resp. maďarskou svrchovanosťou. Veliteľstvo 17. div.[ízie] nech pripraví rozdeľovník pre potrebu máp pre voj.[enské] veliteľstvo, okr.[esné] úrady, četníctvo a finanč.[nú] stráž.

Veliteľstvo Branisko.

1. Dňom 31. III. prevzal velenie skupiny Stakčín škpt. Krakovský. III/16. prap.[or] pod velením m[a]j[o]ra Matejku v ten istý deň presunul sa vlakom do Čemerného a ďalej do priestoru Kecerské Pekl'any¹⁶, čiastočne autami a čiastočne peším pochodom. Tým skupina Stakčín pozostáva z kombinovaného prap.[oru] a s práporu HG Topolčany. Celý 16. p.[eší] pl.[uk] sústredený je v priestore Bidovce – Kecerské Pekl'any a to nasledovne: V priestore Bidovce skupina asi pol.[ovica] práporu na PS.¹⁷ pod velením kpt. Cadru. Zbytok pluku pod velením m[a]j[o]ra Matejku.
2. Dňom 1. IV. určil som čo veliteľa skupiny v Michalovciach m[a]j[o]ra pech. Bodického. Velenia sa ujme dňa 2. IV. Jednotky, ktorým velí, sú: 20. pl.[uk], skupiny 7. a 17. pluku v hodnote asi dvoch rot a 5 batérií, skupina tankov a OH¹⁸ vcelku 11 vozov.
3. dňom 2. IV. presunujem jazdeckú eskadronu od 3. jazd.[eckého] pluku, do priestoru križovatky východne Sečoviec, čo sborovú zálohu.
4. Dňa 1. IV. o 23.00 hod. transport HG Turč.[ianský] Sv.[ätý] Martin odsunutý bol na západ. Dňa 2. IV. o 6.00 hod. ráno odsunutý bol transport do Topolčian. Druhá časť HG Prievidza – Topolčany zo Stakčina a HG Ružomberok z Michaloviec, budú odtransportované pravdepodobne v noci na 3. IV. 1939.

pplk. gšt. Malár.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba¹⁹ – Blatné Revištia: Z rána bolo pozorovať presuny maďarského vojska od Sobraniec na východ do Tibavy. Behom tohoto dňa boli zase vystriedané jednotky HG pluku vlastnými jednotkami. Pre tento deň bola nariadená pohotovosť v celom úseku, lebo sa čakali nejaké akcie zo strany Maďarov. V 19.35 bola zahájená maďarským delostrelectvom paľba na Iňačovce. Vlastné delostrelectvo túto paľbu opätovало. Ztraty neboly žiadne. Granáty dopadaly len do polí a do záhrad. Po krátkej dobe paľba prestala, na čo i vlastné delostrelectvo zastavilo paľbu. Behom noci neboly prevedené žiadne akcie.

Počasie pekné.

3. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

U skupiny Revúca a Žižka úplný kl'ud. Četnícka stanica z Rozhanoviec hlási: do obce Hrašovík vtiaholo v noci o 23.15 hod. maďarské vojsko v sile asi 10 – 12 mužov. Naša dvojcélenná

¹⁴Správne Jenkovce a dnes Svätuš.

¹⁵Pravdepodobne ide o kpt. Martina Turzáka, neskoršieho veliteľa Vojenského zemepisného ústavu.

¹⁶Správne Kecerské Pekl'any, dnes súčasť obce Kecerovce.

¹⁷Pravdepodobne ide o skratku termínu predsunutá stráž alebo predsunuté stanovište.

¹⁸Správne OA, teda obrnených áut.

¹⁹Dnes Poruba pod Vihorlatom.

hliadka /doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Majerský a Želinský/ nato hned dostala nepriateľskú paľbu. Doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Majerský je mŕtvy a doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Želinský je ranený do nohy. Maďarské vojsko bolo z Hrašovíka našou paľbou vyhnaté a ustúpilo. Doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Majerský je prevezený do Rozhanoviec a doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Želinský je v civil.[nej] nemocnici v Prešove.

Predkladám výťah z protokolu spísaného s raneným doz.[orcom] fin.[ančnej] stráže Albertom Želinským: Menovaný spolu aj s neb. doz.[orcom] fin.[ančnej] stráže Majerským konali službu od 21.00 hod. Pri pochôdzke keď prichádzali do obce Hrašovík, išli oddelene, vypočutý išiel napred. V dedine Hrašovík pri hostinci bol maďarskými vojakmi po slovensky vyzvaný „stoj, ruky hore“. Po druhej výzve bola na neho z viacerých strán spustená strelba. Želinský vystrelil jednu ranu a bol ranený do nohy tak, že spadol a nemohol ďalej strieľať. V tom naša voj.[enská] hliadka z obce Rozhanovce paľbu opätovala a maďarských vojakov v počte asi 10 – 12 mužov z obce vyhnala. Fin.[ančný] strážca Majerský bol smrteľne zasiahnutý a na mieste mŕtvy. V súvislosti s týmto bol vypočutý Jozef Gulaš správca učiteľ vo Vyš.[nom] Olčváre²⁰, ktorý potvrdzuje výpoveď doz.[orcu] fin.[ančnej] stráže Želinského a udáva: hovoril som dnes s hostinským z Hrašovíku Murtinom, ktorý hovorí, že včera asi 22.30 hod. zburcovali ho maďarskí vojaci v sile asi 10 – 12 mužov, pod velením dôstojníka /hodnosť nepoznal/ a vyzvali ho, aby hostinec otvoril. Tento poslúchol. Maďarskí vojaci sa posilnili alkoholom, zaplatili a odišli. Keď vyšli z miestnosti, počul ako niekoho vyzývajú „stoj, ruky hore“ a hneď nato padol výstrel, po ktorom povstala paľba. Celý incident dial sa na našom území. Zajtra 4. IV. zide sa smiešaná komisia o 9.00 hod. pri Hrašovíku, kde vyšetrí incident vzniknutý medzi maďarským vojskom a našou hliadkou.

Veliteľstvo Ondrej, 2. oddel.[enie]

Z á p i s n i c a

spísaná dňa 4. IV. 1939 v Hrašovíku, okres Prešov v záležitosti vyšetrovania pohraničného incidentu, ktorý sa udial dňa 2. IV. 1939 v obci Hrašovík.

Pritomní boli:

Kpt. pech. Belo Mládek ako styčný dôstojník prešovského okresu a predseda, npor. jazdec-tva Dr. Okályi ako zapisovateľ, npor. jazd. Paľo Duchnovský ako veliteľ úseku a vojenský lekár čat. asp. Dr. Gazoň.

Styčný dôstojník Belo Mládek vstúpil do styku 3. apríla 1939 s maďarským styčným dôstojníkom majorom Deziderom Sárosdym v Kostol'anoch n[ad] Hornádom a sdělil mu, že sa 2. IV. porušila hranica v obci Hrašovíku, kde maďarská hliadka v počte 20 mužov pod velením jedného podporučíka vnikla do obce, strieľala na slovenskú hliadku fin.[ančnej] stráže v sile 2 mužov, jedného ťažko zranila a jedného usmrtila. Maďarský styčný dôstojník toto vzal na vedomie a prijal návrh slovenského styčného dôstojníka, aby v Hrašovíku, teda na mieste činu sišla sa smiešaná komisia slovensko-maďarská dňa 4. IV. 1939 a zistila vypočutím svedkov priebeh nekvalifikovaného prepadnutia zo strany maďarskej.

Toto sa aj stalo. Ráno dňa 4. IV. 1939 sišli sa vyševedení so strany maďarskej styčný dôstojník mjr. Dezider Sárosdy, kpt. Horváth a ešte jeden nadporučík na hradskej ceste západne od Vyš.[ného] Olčvára, vedúcej na Košickú Novú Ves pri kóte 202 a shodli sa na tom, že všetci pôjdu do Hrašovíka, aby vypočuli svedkov. K tomuto vypočutiu kpt. Mládek zavola veliteľa četnickej stanice z Rozhanoviec a veliteľa oddelenia fin.[ančnej] stráže vo Vyš.[nom] Olčváre, vládneho komisára obce Hrašovík a očitých svedkov, ktorých výpoveď sa pripojuje k tejto zápisnici. Svedecká výpoveď a priebeh rokovania smiešanej komisie sa rekapituluje v tejto zápisnici nasledovne:

²⁰Dnes Košické Olšany.

Komisia zasadla v krčme J. Murtina, nakoľko tesne pred krčmou na priestranstve sa stal prepad.

Čeladník Juraj Čekan udal, že keď išiel od svojej milej po 20. hodine večer dňa 2. IV. 1939, ozbrojení vojaci zastavili ho volaním „stoj, ruky hore“ a potom keď to urobili, maďarsky zavolali ho k sebe. Len vtedy poznal, že sú to maďarskí vojaci, ozbrojení v počte vyše 20 ľudí. Poznal medzi nimi jedného dôstojníka a jedného čatára. Zobudili krčmára Murtina a vošli do krčmy a jeho vzali so sebou.

Krčmár Murtin hovorí, že v 20.30 hod. klepaním na okno zobudili ho maďarskí vojaci s tým, aby im otvoril. Že ako sa dostali do jeho dvora, nevie, ale bránu pravdepodobne otvorili sami. V krčme kupovali nápoje a cigarety. Pili pálenku, rum a unikum. Keď 10-ti si vypili, vyšli na ulicu a prišla znovu iná skupina, tiež približne asi 10-ti. Vypytovali sa na našich vojakov, na ich umiestnenie a silu. Potom vyšli von, keď písaním boli na niečo upozornení.

Hrašovický obyvateľ Ján Kovér udáva toto: Po 20.00 hod. išiel na bicikli z Kráľoviec domov do Hrašovíka. Na poľnej ceste pri vchode do obce stretol dvoch našich fin.[ančných] strážnikov, ktorí volaním „stoj, kto si“ ho legitimovali. Nakoľko sa osobne poznali, pripojil sa k nim. Boli to doz.[orca] fin.[ančnej] stráže Želinský a pomocný doz.[orca] Belo Majerský. Želinský šiel asi 10 krokov pred nimi. Keď zo severného okraja dediny popri škole došli až k potoku, odrazu niekto zvolal na nich „Stoj, ruky hore“. Zastavili sa a Želinský sa spýtal: „Kto si“. V tom momente miesto odpovede maďarskí vojaci začali na nich strieľať tak, že odrazu padlo viac ako 15 výstrelov. Naši fin.[anční] strážnici hneď kľakli a paľbu v sebeobrane opakovali. Želinský hneď po prvom výstrele bol zasiahnutý do prvého kyčla, vykrikoval a padol. Svedok ho videl ako sa plazí k potoku do priekopy a tam ostal ležať. Pomocný fin.[ančný] dozorca Belo Majerský poskočil niekoľko krokov vpred na voľné priestranstvo a strieľal na maďarských vojakov. Stál sám skoro proti 30-tim vojakom maďarským. Prestrelka trvala asi dobrých 10 minút a započala sa asi 20.45 hod. Potom videl ako Belo Majerský klesol, priplazil sa ešte k potoku do priekopy. Sám musel utekať, lebo maďarskí vojaci strieľali za ním. Chcel skočiť do jedného dvora, ale brána bola zavretá, obišiel ju a za školskou záhradou vošiel do jedného dvora. Maďari ho aj tam zbadali, a keď vchádzal do maštale, strieľali za ním.

Komisia našla v stene toho domu diery po strelách, jednu strelu por. Dr. Okályi aj vybral zo steny, zistilo sa, že je z nábojov maďarskej armády.

Raneného Želinského ošetril Ján Kovér. Odviezli ho potom do prešovskej nemocnice. Pomocného dozorca Bela Majerského potom hľadali. Nebolo ho nikde, a preto nazdali sa, že maďarskí vojaci ho odviekli do zajatia. No po 2 hodinovom hľadaní našli ho pri potoku niže obce asi 80 krokov od miesta činu už mŕtveho.

Svedkovia udávajú, že naše vojenské jednotky začali strieľať z kulometu zpoza rieky Torsy na okraji lesa západne od Hrašovíka len potom, keď už srážka chýlila sa ku koncu. Na túto strelbu maďarskí vojaci opustili obec.

Vyšetrovanie prvé dňa 3/ IV. 1939 previedli: Četnícka stanica z Rozhanoviec a oddelenie fin.[ančnej] stráže vo Vyš.[nom] Olčváre a podali o tom príslušnú zprávu svojim nadriadeným úradom. Okrem nich urobil miestnu prehliadku a svedkov vypočul aj styčný dôstojník kpt. B. Mládek, tiež 3. IV. 1939.

Četnícka hliadka na mieste činu ráno dňa 3. IV. 1939 našla dva ručné granáty, nevybuchnuté a odhodené, maďarskej výroby, a asi 10 zásobníkov a vyše 50 nábojníc. Tieto veci boli ukázané maďarským dôstojníkom, ktorí nemohli poprieť, že nepatria ku výzbroji maďarského vojska.

Vyšetrovaním bolo zistené, že maďarskí vojaci doteraz asi 4 razy boli v obci Hrašovík, dva razy v krčme, ďalej že maďarská jazdná hliadka 1 plus 3 bola tiež niekoľko ráz v obci a v jeden deň dvakrát bola vrátená našou fin.[ančnou] strážou s tým, že je na území Slovenského štátu. Toto svedkovia potvrdili pred maďarskými dôstojníkmi. Maďarská hliadka bola dvakrát dňa 31. III. 1939 na území Slovenska v Hrašovíku.

Npor. jazd. Paľo Duchnovský veliteľ úseku pripomenul maďarským dôstojníkom, že dňa 3. IV. 1939 stretol sa so štyrmi maďarskými vojakmi na hraniciach, ktorí mu tvrdili, že z ich strany je jeden mŕtvy a traja ranení. Toto maďarskí dôstojníci popreli. Zapierali aj to ako by maďarskú hliadku, ktorá podnikla tento prepád, bol viedol maďarský dôstojník. Neskoršie sa však sami prezradili, lebo na dotaz styčného dôstojníka kpt. Mládko, ktorý dal maďarskému majorovi Sárosdymu, či sa vrátili jeden podporučík a desiatnik, ktorí dl'a jeho sdeľenia mali byť pri tejto prestrelke v Hrašovíku zajatí, odpovedal, že áno, že vraj v túto noc, keď sa prepád stal, tak podporučík, ako aj desiatnik vtiahli sa do jedného humna a len nad ránom vrátili sa domov. Z toho vidieť, že čatu, ktorá prepádla Hrašovík, viedol maďarský podporučík /zászlós/. Maďarská komisia, najmä jej predseda mjr. Sárosdy sa priznal, že porušenie hraníc /határsértés/ stalo sa so strany maďarskej a vinu za nášho raneného a mŕtveho nesú Maďari.

Styčný dôstojník kpt. B. Mládek žiadal smiešanú komisiu, [aby sa] výpovede svedkov a priebeh rokovania komisie vzal[i] sa(!) do zápisnice. Toto členovia maďarskej komisie odopreli s poukazom na to, že od svojho veliteľstva nemajú zmocnenia na to, aby takúto zápisnicu podpísali. Sľúbili ale, že výsledok vyšetovania, o ktorom si robili poznámky, budú hlásiť svojmu veliteľstvu, že na svojej strane vypočujú zápisnične previnených vojakov, a že túto zápisnicu postúpia slovenskému styčnému dôstojníkovi. A len potom vyrozumia nás, aby smiešaná komisia sa znovu sišla k rokovaniu, spísala o tom protokol a obidve komisie všetky spisy potom postúpia svojim vládam k ďalšiemu diplomatickému rokovaniu. Smiešaná komisia vyšetovanie skončila o 11:00 hod.

Slovenskí členovia komisie sa potom odobrali do Rozhanoviec, aby identifikovali mŕtvolu pomocného fin.[ančného] dozorcú B. Majerského. Lekársky nález sa pripojuje k tejto zápisnici.

V Rozhanovciach sa práve nachodil otec zomrelého Štefan Majerský, obyvateľ v Urminciach, okres Veľké Topoľčany²¹, ktorý došiel do Rozhanoviec, aby mŕtvolu svojho nebohého syna dopravil do rodiska. Otcovi styčný dôstojník B. Mládek a npor. jazd. Dr. Okály prejavili sústrasť v mene slovenskej armády.

Zápisnica skončená a podpísaná.

D. a h.

Npor. Dr. Okály – jako
zapisovateľ

kpt. B. Mládek, styčný dôstojník
ako predseda komisie.

Veliteľstvo Žižka hlási: Na hradskej Stakčín – Kolonica a to od mostu, ktorý je 400 m juhových.[odne] kóty 393, smerom na Kolonicu rozmiestnili Maďari behom dnešného dopoludnia biele praporky, vzdialené od seba asi 1 700 m. Tieto praporky odstránili asi o 13.00 hod. O 14.25 hod. vypálili Maďari na naše družstvo u kóty 434 asi 6 rán z pušiek. O 14.25 hod. maďarská hliadka v sile 15 – 20 mužov chcela prepádnúť naše pešie družstvo s rojom t.[ažkých] g.[uľometov] na kóte 434, priblížila sa asi na 30 metrov, a keď na volanie nášho družstva v postupe pokračovali – vystrelilo toto niekoľko rán na poplach. Na to sa maďarská hliadka rozutekala a zanechala na mieste jeden t.[ažký] g.[uľomet], 1 prilbu a čiapku. Naši dvaja muži Maďarov prenasledovali asi 200 metrov a potom sa vrátili k družstvu. Incident sa skončil asi o 15.25 hod. na našom území. Asi o 16.15 hod. začala časť Maďarov jednotlivé a bez paľby zostupovať s kóty 434 smerom severným t. j. proti nášmu družstvu. Z ich postavenia posunuli sa asi 50 metrov, kde zastali, sotrváli tam do 18.00 hod. a potom sa vrátili späť na kótu 434. Lahký(!) guľomet, prilba a čiapka je na SV Žižka.

Veliteľstvo Ondrej, 2. oddelenie.

²¹Správne Topoľčany.

Hlásenia

Veliteľstvo Žižka hlási: že po obchode HG vojakov je situácia v úseku táto: V dotyku s Maďarmi bolo ponechané jedno pešie družstvo pri Dare²², jedno pešie družstvo s rojom ť.[ažkých] g.[uľometov] na výšine 900 m severových.[odne] mostu 287, 1 pešie družstvo s rojom ť.[ažkých] g.[uľometov] 300 m sev.[erne] kóty 434, 1 pešie družstvo na kóte 407. Pre poriadkovú službu bolo ponechané: 1 pešie družstvo v Starine²³ a 1 pešie družstvo v Stakčine, ktoré zároveň stráži i hradskú zo Stakčina na Kolonicu. Prvá horská rota o troch čatách zaujíma obranné postavenie západne stanovenej hraničnej čiary v úseku od kóty 536 na sever, po potok Udava. Druhá hor.[ská] rota o štyroch čatách zaujíma obranné postavenie západne stanovenej hraničnej čiary od kóty 344 až po južnú hranicu úseku Žižka²⁴. Jedna čata tejto roty je zálohou v Stakčine. Po stiahnutí jednotiek ponechaných v dotyku bude v úseku severnej roty ť.[ažký] g.[uľomet] i mínometná čata v úseku južnej roty 4 ť.[ažké] g.[uľometry], 1 mínometná čata a dve čaty pechotných kanónov. Horská batéria 8/201 o dvoch húfniciach zaujíma pal.[ebné] postavenie Hostarie²⁵. Batéria 1/12 o troch delách je zatiaľ v pôvodnom pal.[ebnom] postavení a premiestni sa dnes o 12.00 hod. do priestoru mostu 261 severne Sniny.

Organizácia skupín Žižka: dve hor.[ské] peš.[ie] rotý a to: prvá o troch a druhá o štyroch čatách, 2 čaty a 1 druž.[stvo] ť.[ažkých] g.[uľometov], 2 čaty mínometné, 2 čaty proti(!) kanónov²⁶, dve zákop.[nické] družstvá, 3 spoj.[ovacie] roje, 8/201 a 1/12 batéria. Počet mužstva: 670. Počet zbraní: 487 pušiek, 25 ľah.[kých] gul'.[ometov], 10 ťaž.[kých] gul'.[ometov], 87 pištolí, 4 pechot.[né] kanóny, 4 mínometry, 2 hor.[ské] húfnice 10 cm, 3 pol'.[né] kanóny 8 cm.

Veliteľstvo Žižka.

6. oddiel poľného četníctva hlási: že prápor HG z Topoľčian robil výtržnosti v Čemernom a v každej obci, kde boli ubytovaní, mužstvo dôstojníkov neposlúchalo a ohrožovalo na živote. V dôsledku toho všetko mužstvo bolo odzbrojené a premiestnené do Kapušian, odtiaľ bude odoslané do Topoľčian.

Veliteľ odd.[ielu] poľ.[ného] četn.[íctva] ppor. Kordoš.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revištia:

Do rána žiadne zmeny nenastaly. Behom dňa boly doplňované obranné práce. Zisťovanie nepr.[iateľských] jednotiek, hlavne kuľometov.

Počasié: pekné.

4. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

Dňa 1. IV. 1939 v Maďarsku boli prepustení do civilu záložníci starších ročníkov, hlavne zemedelci.

Četnícka stanica Slanec hlási: Dnes ráno /4. IV./ o 8.45 hod. konalo maďarské vojsko v okolí Rákos²⁷, južne od Ruskova na maďarskej strane pohraničné cvičenie, pri ktorom strieľali ť.[ažkými] g.[uľometmi] asi 500 rán cvičnými nábojmi. Naše jednotky zaujali svoje obranné postavenie a z našej strany strieľané nebolo.

²²Dnes neidentifikované miesto.

²³Dnes je na tomto mieste vodná nádrž Starina.

²⁴Branisko – krycí názov veliteľstva VI. zboru; Ondrej – krycí názov veliteľstva 17. divízie; Žižka – krycí názov veliteľstva Stakčinskej skupiny; Revúca – krycí názov veliteľstva Zemplínskej skupiny.

²⁵Neidentifikované miesto, možno ide o Hostovice.

²⁶Správne má byť pechotných kanónov.

²⁷Správne Rákoš.

Maďari na niektorých miestach vystriedali čelný sled. Morálka vlastných vojsk dobrá. Vša-
de úplný kľud.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blatné Revište:

Behom noci kľud. Z rána byly pozorované zase rôzne presuny u maď.[arských] jednotiek.
Bolo zistených niekoľko kulometných hniezd u potoka západne Vyš.[nej] Rybnice.

Vlastné jednotky neprevádzali žiadne presuny, len zdokonaľovanie obranného postavenia.

5. apríla 1939:

V úseku východnej skupiny je kľud a k žiadnemu incidentu nedošlo.

D o h o d a

uzavretá medzi slovenskou a maďarskou vládou dňa 3. IV. 1939 ohľadom výmeny tej čas-
ti územia na slovensko-maďarskej hranici, ktorá susedí s Podk.[arpatskou] Rusou.

1./ Doba výmeny územia: 7. IV. 1939 o 12.00 hod.

2./ Spôsob prevedenia:

a./ Odovzdať sa majúce územie vyprázdnia vojská oboch smluvných strán 7. IV. 1939
do 10.00 hod.

b./ Na vyprázdnenom území 7. IV. 1939 do 11.00 hod. ostanú len bezpečnostné orgány
/pohranič.[ná] stráž, četníctvo, polícia, finančná stráž/ a to v každej obci v sile naj-
viac 10 mužov, pod velením dôstojníka.

c./ Tam, kde bezpečnostných orgánov niet, môžu byť zanechané za účelom udržania po-
riadku a bezpečnosti i vojenské oddiely, ale len v sile uvedenej v bode b./

d./ Vojenské jednotky druhej smluvnej strany môžu vstúpiť na vyprázdnené územie 7. ap-
ríla 1939 o 12.00 hod. Toto predchádzajúc, o 11.00 hod. môžu vstúpiť na vyprázd-
nené územie bezpečnostné orgány, ktoré prevezmú územie. Sila týchto nemôže byť
vyššia ako v v bode b./ uvedená.

e./ Cieľom dohody o podrobnostiach odovzdania – prevzatia treba vyslať styčných dôs-
tojníkov a to:

aa./ Styční dôstojníci najvyšších veliteľstiev oboch strán /najviac dva – dva/ stretnú sa
6. IV. 1939 o 10.00 hod. u západného východu z obce Sobrance.

bb./ V [prí]pade potreby títo styční dôstojníci môžu si určiť novú schôdzku na viacerých
miestach v ľubovoľnom mieste a čase.

3./ Vyprázdnené územia treba odovzdať v „riadnom stave“.

4./ Obe smluvné strany sa zaväzujú, že nezanechajú žiadne také zariadenia, ktoré sú spôso-
bilé, aby vojsku druhej smluvnej strany znenazdania a nespozorovateľne spôsobili ško-
dy. Kde by byly takéto skryté míny atď., povinné sú obe smluvné strany na to upozor-
niť pri odovzdávaní územia.

5./ Po odovzdaní – prevzatí územia[,], novú hranicu z oboch strán [obsadia] len colníci, fi-
nančná stráž, četníctvo a zo slovenskej strany i HG[. Hranicu] je dovolené uzavrieť. Vo-
jenské jednotky nesmú na vzdialenosť 1 a 1/2 km sa priblížiť k hraniciam, a to ani vte-
dy keby do tejto 1 a 1/2 km zóny spadalo obývané mesto.

6./ Styční dôstojníci uzavru dohodu i v tom smere – cieľom zamedzenia každého eventuál-
neho nedorozumenia a nedopatrenia, ktoré by z toho mohlo povstať – aby vedúce orgá-
ny jednotiek, určených pre stráženie hraníc vo vhodnom čase sa stretli, prezreli hranicu
a tú dočasne vytýčili. Toto bude možné tým viac, keďže hranica všade nasleduje katas-
trálnu hranicu a tá je v terén[e] vytknut[á].

7./ Všetky dohody, ktoré sa dosiaľ s'ahovali na nemovitý majetok odchádzajúcich sloven-
ských úradníkov, zostávajú i naďalej v platnosti.

Za správnosť: npor. R. Hut'ka

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revište²⁸:

Tohoto dňa prišli rozkazy ohľadom prepúšťania záložníkov do pomeru mimo činnú službu. Ináč v celom úseku kl'ud, až na to, že v noci v 20.30 hod. začali Maďari strieľať osvetľovacie rakety. Toto opätovovaly i vlastné jednotky.

Počasié: dost' pekné.

6. apríla 1939:

Na celej východnej fronte neprihodily sa zvláštne udalosti. Z rozkazu veliteľstva VI. sboru zrušuje sa dňom 7. IV. 1939 pohotovosť SOŠ²⁹. Úkoly SOŠ prevezme vojsko.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revište:

Behom noci stretli sa jednotlivci od hliadok dost' blízko, z čoho nastaly prestrelky na oboch stranách. Boli to však len miestne prestrelky. Strieľanie rakiet bolo pozorované zase len hlavne z večera. Žiadne zvláštne zmeny neboly.

7. apríla 1939:

Priebeh prevzatia obcí: Pavlovce, Vysoká, Tegena, Čierne Pole a dvor Ortov³⁰, bol prevzatý bez jakýchkoľvek prekážok zo strany maďarskej. Maďarské vojsko uvedené obce opustilo už vo večerných hodinách. O chýbajúcich veciach úradníctva bol spísaný stručný protokol slovensko-maďarský, [so] styčným dôstojníkom maď.[arskej] armády v Pavlovciach. Maďarský styčný dôstojník vzal na vedomie tiež to, že maďarskí vojaci zabrali cca 82 vagónov obilia zo skladišťa obilného družstva v Michalovciach, ktoré bolo t.[oho] času uskladnené v Pavlovciach. Množstvo odneseného obilia maďarskí dôstojníci potvrdili p.[ánovi] Molnárovi, skladníkovi obil.[ného] družstva do zvláštneho soznamu, ktorý uvedenému skladníkovi i preberatelia potvrdili. Diplomickou cestou sa bude žiadať od vlády maďarskej, aby sa odnesené obilie, ktorého množstvo uvedený skladník Molnár má potvrdené – bolo vyžiadané, resp. maďarskou vládou zaplatené. Z obce Pavlovce vzali maďarskí dôstojníci aj dvoch žrebčov, za ktorých nezaplatili.

vel. Revúca.

Dňa 8. IV. 1939 budú z vojenskej činnej služby prepustené tri najstaršie ročníky³¹ mobilizovaných záložníkov. Dva mladšie ročníky budú ponechané v činnej službe do 15. IV. 1939, ktorým dňom budú tiež prepustené.

O 10.30 hod. bol u veliteľa 17. div.[ízie] p.[ána] m[a]j[o]ra Širicu pán minister spravodlivosti Dr. Fritz, ktorý sa informoval o zajatcoch, ktorí sa doposiaľ nevrátili z Maďarska.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revište:

Vo dne žiadne akcie, v noci zase osvetľovanie predpolí, jak na našej strane, tak aj na strane Maďarov.

8. apríla 1939:

Na východnej fronte nič nového, všade kl'ud.

²⁸Dnes Poruba pod Vihorlatom a správne Blatné Revištie.

²⁹Stráž obrany štátu.

³⁰Pavlovce – správne Pavlovce nad Uhom, Vysoká – dnes Vysoká nad Uhom, Tegena – správne Tegeňa – dnes Ťahyna, dvor Ortov – dnes pravdepodobne obec Ortov.

³¹Išlo o ročníky 1932, 1933, 1934. Ročníky 1935 a 1936 mali zostať v službe do 15. 4. 1939.

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blatné Revište:

Vo dne žiadne bojové akcie, v noci zase menšie prestrelky a osvetľovanie predpolia.

9. apríla 1939:

Nové štátne hranice na východe sledujú všade zásadne obecné, pot'ážne okresné katastr.[rálne] hranice.

Pán pplk. gšt Malár.

Slečna Brunová, učiteľka v Priekope pri Sobranciach, sestřenica /neter/ pána pplk. gšt. Malára je v Maďarsku zatknutá a nebola prepustená s ostatnými učiteľmi. Prosí p.[ána] pplk. o zakročenie. Inú zprávu o sebe podať nemôže. Zprávu doniesol por. Stejskal p.[eší] pl.[uk] 17. a jemu to sdělila kolegyňa slečny Brunovej, učiteľka Molitorová z Púchova, ktorú Maďari prepustili.

Vel.[iteľstvo] Ondrej 3. oddel.[enie]

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revište: Behom dňa a behom noci neboly žiadne akcie. Mužstvo odv.[odných] roč.[níkov] 1932 až 34 bolo prepustené do pomeru mimo činnú službu. Na fronte ostalo len mužstvo odv.[odných] roč.[níkov] 1935 a 1936 a mužstvo slúžiacce prezenčnú službu, t. j. 1937 a 1938.

10. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

Učiteľ Lukáč vypočul rozhovor dvoch maďarských dôstojníkov v kaviarni v Sobranciach. Títo dôstojníci hovorili, že do Fekišoviec a Tarnavy³² boli vyslaní dvaja Židia ako špióni.

Podľa hlásenia Revúca dňa 9. IV. 1939 v 12.30 hod. dorazilo z Užhorodu do Sobraniec asi 200 ciklistov, mužstvo pechoty na 4 nákl.[adných] autách a na dvoch nákl.[adných] autách viezli muníciu. Mužstvo toto je z mladších ročníkov. Staršie ročníky sa vracajú na Užhorod. Od 21.00 hod. hlási poľná stráž Úbrež veľký ruch áut v priestore Jasenov – Vyš.[ná] Rybnica. Maďarskí dôstojníci v Sobranciach sa vyjadrujú, že druhá etapa zabrania slovenského územia bude prevedená až po Laborec, a to do 13. t.[ohto] m.[esiaca]. Delostrelectvo maďarské ostáva v tých istých postaveniach. Dopoludnia odišla jazda a delostrelectvo nezisteného počtu smerom na Sobrance – Hlinište³³.

Vel.[iteľstvo] Ondrej, 2. oddelenie.

Veliteľstvo Revúca hlási: Hraničná čiara od kóty 385 severozáp.[adne] Rem.[etské] Hámry po celej dĺžke až ku dvoru Ortov, juhových.[odne] Pavlovce, obsadená na všetkých taktických i komunikačne dôležitých bodoch jednotkami pravidelnej maďarskej armády. V niektorých miestach sú družstvá priamo na hraniciach. Organizácia družstva: 2 – 3 muži hraničiari, zbytok družstva honvédi s ľah.[kým] gul'.[ometom]. Mužstvo honvédov prišlo v sobotu a v nedeľu /8. a 9. IV. 1939/. Staršie ročníky 40 – 45 roční. Situácia nepriateľa všeobecne od severu: Remetské Hámry – Vyš.[né] Remety – Vyš.[ná] Rybnica, prápor honvédov, delostrelectvo a iné prvky nezistené. Baskovce – Hlinište – Chonkovce³⁴, prápor honvédov, delostrelectvo: za lesom batéria vo smere vých.[odne] Jasenov a batéria západné dediny Baskovce. Detaily o delostreleckom materiále a iné prvky nezistené. Sobrance: ciklistrický prápor, 20 tančikov, 8 nákl.[adných] áut, 4 delá, podľa popisu pravdepodobne 10/4 mun[ičný]

³²Dnes Trnava pri Laborci.

³³Správne Hlivištia.

³⁴Baskovce – správne Baškovce, Hlinište – správne Hlivištia, Chonkovce – správne Choňkovce.

sklad a tanky³⁵. Vo vidlici ciest Sobrance – Gajdoš a Sobrance – Sobranecké kúpele 4 KPUV³⁶. Tibava pravdepodobne velit.[el'stvo] skupiny. Ďalej v Tibave naslúchacia jednotka 40 mužov a 30 koní. V priestore Blatné Remety – Blatná Polianka – Sentuš³⁷: jeden prápor honvédov. Bezovce – Záhor – Jankovce³⁸: jeden prápor honvédov, delostrelectvo oboch práporov nezistené. U južného práporu organizovaná OPL³⁹. Niž.[né] a Vyš.[né] Nemecké – asi 500 honvédov. Na letišti v Užhorode 20 rôznych lietadiel. Maďari sa dopytujú o našich silách a zálohách v priestore Vihorlat. V dôsledku týchto príprav prosí velit.[el'stvo] Revúca o posily.

Rozkazy a hlásenia vel.[itel'stva] VI. sboru:

Zrušenie stráženia železnice preved'te dňom 12. IV. 1939 o 24.00 hod. Sledujte intenzívne činnosť nepriateľa, každý pohyb na jeho strane hláste okamžite. Hlavným smerom venujte zvýšenú pozornosť, aby ste neboli prekvapení.

11. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

Veliteľstvu VI. sboru.

Spolahlivý informátor Slovak z Košíc, hlási: dňa 8. t.[ohto] m.[esiaca] dopoludnia pochodoval veľký prúd vojska, a to pechota, jazda a hor.[ské] delostrelectvo cez pílu v Čermel'skom údolí po hradskej na Jahodnú. Maďarskí vojaci rozprávajú, že od 6. t.[ohto] m.[esiaca] sú v pohotovosti a nadávajú, že vôbec ani veľkonočných sviatkov nemajú. Na košickom nádraží stál dňa 8. t.[ohto] m.[esiaca] transport vojska postavený smerom na Barcu. Protiletadová batéria je v továrni Gupa v Čermeli⁴⁰, tiež pri Magnezitke. Demobilizácia, ktorá mala byť uskutočnená, bola odsunutá na dobu neurčitú. Všeobecne sa hovorí, že maďarské vojsko čaká na vhodnú politickú situáciu, aby vtrhlo na Slovensko a toto zabralo, a že k tomu Maďari dostali súhlas od Nemecka.

Velit.[el'stvo] Ondrej, 2. oddelenie.

Veliteľstvo Revúca hlási: že Maďari nedodržia dohodu uzavretú medzi slovenskou a maďarskou vládou a zápisničné ujednanie styčných dôstojníkov v Sobranciaciach dňa 6. apríla, pokiaľ sa týka neobsadenia pásma 1 a 1/2 km vojskom, na oboch stranách našej hranice.

Veliteľstvo Revúca hlási zprávy z Maďarska: Na západnom okraji Niž.[nej] Rybnice /hradská vedúca na Závadku/ je umiestnené 1 druž.[stvo] ťaž.[kých] gul'.[ometov]. Na západnom okraji kóty 113. je zakopané do pal.[ebného] postavenia jedno delo, pravdepodobne protiletadlové, pred delom sú umiestnené tri veľké reflektory a za delom vidieť dva stany.

Nášmu styčnému dôstojníkovi bolo hlásené, že maďarské vojsko bude prevádzať letecké cvičenia od 11. do 15. IV. 1939 v priestore Užhorod – Jenkovce – Čop.

Dňa 10. IV. medzi 19.00 a 20.00 hod. pripochodoval jeden peší prápor s ťažkými gul'ometmi do Stakčína. Ďalej je tam zistený jeden prápor /vadász/⁴¹ 38. pluku. V Kolonici tiež jeden prápor.

Delostrelectvo: V Stakčine zistené 27 kolesieň delových a v Ladomíre 14 kolesieň. V priestore kóta 446. juhových.[odne] zistené v palebnom postavení 10 – 12 diel. Podľa

³⁵Maďarská armáda v tom čase plnohodnotné tanky nemala.

³⁶Kanóny proti útočnej vozbe.

³⁷Dnes Svätuš.

³⁸Bezovce – správne Bežovce, Jankovce – správne Jenkovce.

³⁹Obrana proti lietadlám.

⁴⁰Čermel' a Barca sú dnes súčasťou Košíc. Jahodná sa nachádza po ľavej strane cesty z Košíc do Košickej Belej.

⁴¹Vadász – stíhací, myslivecký prápor, v tom čase však maďarská armáda nemala takéto prápory ešte postavené, pravdepodobne išlo klasický peší prápor.

udania učiteľky z Brna, odpochodovalo dnes o 8.00 hod. z Ladomira do Berezného⁴² 41 dôstojníkov, asi 1000 mužov a 360 koní. Kolonica je obsadená neznámym počtom maďarského vojska.

Zprávy z Poľska:

Podľa sdelenia okresného náčelníka Konka z Bardejova, prišiel do obce Ruska Uščia /Poľsko, južné Gorlice/ kompletný del.[ostrelecký] pluk a do obce Vysokej /Poľsko/⁴³ cykl.[istic-ké] a motocykl.[istic-ké] oddiely.

Fin.[ančná] stráž v Ždiari hlási: Dňa 4. IV. bolo dôverne zistené a prev.[erené], že do obce Javorina a Jurgov⁴⁴ prišlo dňa 3. IV. o 21.30 hod. poľské vojsko. Ďalej bolo zistené, že poľské bezpečnostné a fin. orgány rozšijú medzi ľuďmi v Javorine a v Podsádach⁴⁵ zprávy o ďalšom postupe na Slovensko /až po Kežmarok/. V ostatnom čase pripravujú sa Poliaci z Javoriny vyst'ahovať väčšinu dobrých Slovákov do Podsád a do Nového Targu⁴⁶, prípadne niektorých na Slovensko a majú vraj pripravené celkom vyst'ahovanie Javoriny⁴⁷. V minulom týždni odvieďa a zavrela polícia tých, ktorí sa verejne hlásili za Slovákov a boli podozieraní, že propagujú navrátenie Javoriny ku Slovensku.

Hlásenie veliteľstva Ondrej.

Hlásim zostavu vlastných jednotiek:

Pešie družstvo u horárne severových.[odne] mostu 436., pešie družstvo kóta 788., pešie družstvo kóta 602., pešie družstvo asi 500 m juhozáp.[adne] kóty 440., jeden ťaž.[ký] gul'.[omet] asi 500 m juhových.[odne] kóty 607., pešie družstvo medzi kótami 594. a 532., jeden ťaž.[ký] gul'.[omet] na svahu západne cesty na severnom okraji Pčolina⁴⁸, pešie družstvo asi 1000 m východne kostola Pčolin, jeden ť.[ažký] g.[ul'omet] na južnom okraji Pčolina západne asi 400 m od kóty 293., pešie družstvo na kóte 293., pešie družstvo 200 m západne mostku 277. a druž.[stvo] asi 1500 m východne kóty 277. Tieto jednotky tvoria jednu rotu SV⁴⁹ roty Čukalovce. Jedna čata del.[ostrelecká] /2 kanóny/ v palebnom postavení 1000 m severne kostola Hostovice. Jedno pešie družstvo kóta 340., pešie družstvo na juhových.[odnom] okraji lesa Krehorka⁵⁰, pešie druž.[stvo] kóta 310., pešie druž.[stvo] kóta 341., pešie druž.[stvo] most 233., 1 ť.[ažký] g.[ul'omet] medzi kótami 341. a 233., 2 ť.[ažké] g.[ul'omety] asi 800 m kóta 233, pešie druž.[stvo] asi 800 m severne kóty 371, pešie druž.[stvo] juhových.[odne] kóty 371., pešie druž.[stvo] na rozcestí pri kóte 486., pešie druž.[stvo] juhových.[odný] okraj Hámry⁵¹. Tieto jednotky tvoria druhú rotu SV roty Snina. 2 mínometry v palebnom postavení na západnom rohu lesíka 310., 2 pech.[otné] kanóny v palebnom postavení asi 200 m severne mostu 261. Celková sila: 117 pištolí, 283 pušiek, 19 ľah.[kých] gul'.[ometov], 6 ť.[ažkých] g.[ul'ometov], 2 mínometry, 2 pech.[otné] kanóny a 4 del.[á a] kanóny. Stav: 9 dôst.[ojníci], 3 r[o]tm.[ajstri], 485 mužov, 16 jazd.[azdeckých] koní, 110 ťažných koní 8 S koní, 2 nákl.[adné] autá.

Veliteľstvo Žižka

⁴²Správne Ladomírov, Berezný – išlo buď o Velykyj Bereznyj alebo Malyj Bereznyj v súčasnosti západná časť Ukrajiny.

⁴³Bližšie neidentifikovné, je možné, že ide o obec Ušcie Gorlickie a o obec Wysowa na hraniciach poľsko-slovenských.

⁴⁴Dnes Tatranská Javorina (Slovensko) a Jurgov (Poľsko).

⁴⁵Správne Podspády.

⁴⁶Správne Nowy Targ (Poľsko).

⁴⁷Na základe československo-poľskej dohody z 1. 12. 1938 v Zakopanom bolo toto slovenské územie odstúpené Poľsku.

⁴⁸Správne Pčoliné.

⁴⁹Stanovište veliteľa.

⁵⁰Neidentifikované miesto.

⁵¹Dnes Zemplínske Hámre.

Hlásim zostavu vlastných jednotiek: Jovsa: 3 pešie čaty /jedna z nich hliadkuje k Vihorlatu/ 1 čata t'.[ažkých] g.[ul'ometov], 1 čata mínometov. Hnojné: 1 pešia čata, 1 KPÚV, Fe-kišovce: 1 pešia čata, 1 druž.[stvo] t'.[ažkých] g.[ul'ometov], 1 KPÚV. Závadka: 2 čaty pešie, 1 čata t'.[ažkých] g.[ul'ometov], 1 čata KPÚV. Lúčky: 1 čata KPÚV, jedna pešia čata. To sú jednotky 1/20 práporu. Jastrabie: jedno pešie družstvo. Iňačovce: 2 pešie družstvá a jedno družstvo t'.[ažkých] g.[ul'ometov]; Palín: 1 čata KPÚV. Pavlovce⁵²: 1 pešia čata a 1 čata t'.[ažkých] g.[ul'ometov] To sú jednotky p.[ešieho] pl.[uku] 37.

Budkovce: 1 pešia čata. Slavkovce: 1 pešia čata a 1 čata mínometná, 1 druž.[stvo] t'.[ažkých] g.[ul'ometov] Malčice: 1 pešia čata.

Delostrelectvo: Jovsa: 1 batéria. Kusín: 1 batéria. Hažín: 1 batéria. Hradište⁵³: 4 pešie druž.[stvá], 1 druž.[stvo] t'.[ažkých] g.[ul'ometov] Úpor: 3 pešie čaty, 1 druž.[stvo] t'.[ažkých] g.[ul'ometov] a roj t'.[ažkých] g.[ul'ometov] Kuzmice: 2 pešie čaty, 1 druž.[stvo] t'.[ažkých] g.[ul'ometov]. Stavby družstiev sú asi po 10 mužoch.

Veliteľstvo Revúca

12. apríla 1939:

Hlásenia zpravodajské:

Podľa získaných zpráav v Maďarsku sú povolani do 50 rokov všetci záložní dôstojníci. Z odstupeného územia majú záložní dôstojníci zvláštne kurzy, i tí, ktorí neboli do čs. armády prijatí. Vojaci i dôstojníci zo zabraného územia odsunutí sú do zadunajských posádok. Z viacerých prameňov sa potvrdzuje, že maďarské vojsko z Košíc je transportované do vnútrozemia, údajne na hranice Rumunska. Medzi robotníckym ľudom je v Košiciach veľká bieda a nespokojnosť. Včera objavili sa v Košiciach protinemecké letáky, v ktorých sa hovorí, že s Hitlerom do Maďarska príde aj nemecké otroctvo. Medzi ľudom sa hovorí, že okupačné vojsko na Karpatskej Ukrajine sa búri.

Pán pplk. gšt. Malár.

Podľa sdelenia maďarského veliteľa pohraničnej stráže bola prepustená učiteľka Brunová dňa 11. t.[ohto] m.[esiaca], asi o 11.00 hod. prešla hranice.

Veliteľstvo Žižka.

13. apríla 1939:

Veliteľstvo VI. sboru nariaduje zvýšenú zpravodajskú činnosť na hraniciach. Má sa sledovať pohyb a činnosť, ktorá by naznačovala alebo potvrdzovala útočné úmysly južného suseda. Zistené závažné okolnosti hneď hlásiť.

Rozkazy a nariadenia vel.[iteľstva] VI. sboru.

Nariadenie súvisiace s demobilizáciou záložníkov.

Veliteľstvo VI. sboru

Veliteľstvu Ondrej, Prešov.

Z rozhodnutia MNO⁵⁴ v Bratislave nastáva ďalšia etapa demobilizácie záložníkov, dňom 17. apríla 1939. Záložníkov odošlite tak, aby najpozdnejšie v odpoľudňajších hodinách menovaného dňa opúšťali svoj útvár.

Skupina Snina:

Shromažďujte záložníkov v priestore Snina. Ich početný stav hlásiť 4. oddeleniu Ondrej, ktoré sa postará o ich prepravu. Ostatné skupiny na fronte postarajú sa sami o včasnú demobilizáciu.

⁵²Jastrabie – dnes Jastrabie pri Michalovciach, Pavlovce – správne Pavlovce nad Uhom.

⁵³Dnes Zemplínske Hradište.

⁵⁴Ministerstvo národnej obrany.

Po prevedení ďalšej etapy demobilizácie zostanú u jednotiek len aktívne ročníky mužstva. Vzhľadom k tejto skutočnosti mením úkol skupín ZH⁵⁵.

A./ Nariadenia pre ZH:

- a./ Vzhľadom k veľmi malým početným stavom nie je viac možné kordonovité obsadenie hraníc, ale jednotky vo svojom pásme musia sa uspokojiť len s prehradením najdôležitejšieho smeru a ostatné pásmo len strážia, prípadne za pomoci četníkov alebo financov sa zpravodajsky zaisťujú. I keď politická situácia sa zlepšila, není možnosť prepadu ešte úplne vylúčená a stále ešte najvyššia ostražitosť je príkazom doby. Zostávajú ďalej v platnosti tieto nariadenia a táto veliteľská pohotovosť.
- 1./ Jednotky na fronte zaisťujú sa ako predné stráže.
 - 2./ U jednotlivých skupín zostáva i cez noc služba telefónu. Veliteľ príslušnej skupiny musí byť v najkratšej dobe k nájdeniu.
- b./ Úkoly skupín:
- Skupina Stakčín – veliteľ škpt. Heidler – prostriedky: prápor hor.[ského] p.[ešieho] pl.[uku] 3.
- 1./ Prehradí smer Stakčín – Snina. Snina i s prezenčným stavom mužstva musí byť udržaná.
 - 2./ Prehradí smer Starina – Pčoliné, Ostrožnica⁵⁶ – Čukalovce.
- V prípade útoku veľkej presily jednotky uskupte tak, že sa znovu zachytia a udržia kulv(!) Zubné.
- Skupina Michalovce – Veliteľ mjr. Bodický – prostriedky p.[eší] pl.[uk] 20., ženij.[ný] prápor 12. a skupina p.[ešieho] pl.[uku] 3.
- a./ Prehradí smer Sobrance – Michalovce. Na tomto smere ide mi o udržanie priestoru Lúčky a o upravenie brehov Čiernej vody tak, aby táto sa stala pre UV⁵⁷. prekážkou. K tomu účelu Vám podriadujem ženij.[ný] prápor 12.
- b./ Prehradí smer Veľaty⁵⁸ – Trebišov. Tu mi ide predovšetkým o udržanie Trebišova.
- Skupina Prešov – veliteľ mjr. Širica – prostriedky: prápor p.[ešieho] pluk[u] 14., p.[eší] pl.[uk] 16. a drag.[únska] čata.
- a./ Udržaním Vinišnej – Arzagovej⁵⁹ bráni prenikanie pozdĺž Torysy a Hornádu.
- b./ Predsuntými jednotkami v priestore Bidovce – Ďurďošík vedie proti presile ústupový boj tak, aby sa znovu zachytil v Kecerských Pekľanoch⁶⁰.
- Peší pluk sústredí svoje úsilie k prehradeniu silníc v poradí naliehavosti
- Košice – Margecany,
Medzev – Smolník,
Krásna Hôrka – Smolník.
- Horský peší pluk 4. prehradí smery v poradí naliehavosti
- Rožňava – Dobšiná
Plešivec – Revúca
Plešivec – Štítnik.
- Posledné dve menované skupiny tvoria skupinu pod velením m[a]j[or]a Kuny⁶¹.

⁵⁵Zaistenie hraníc.

⁵⁶Dnes už viac-menej zaniknutá obec na severozápad od vodnej nádrže Starina.

⁵⁷Správne ÚV – útočná vozba (tankové sily).

⁵⁸Dnes Veľaty.

⁵⁹Správne bude pravdepodobne Viničná – vrch na sever od Košíc, medzi Hornádom a Torysou. Arzagová – neidentifikované miesto.

⁶⁰Správne Kecerovské Pekľany, dnes súčasť obce Kecerovce.

⁶¹Pavol Kuna (1895 – 1982). príslušník čs. légii, dôstojník čs. a slovenskej armády, veliteľ Zaisťovacej divízie na východnom fronte (11/1941 – 8/1942), šéf Vojenskej správy MNO v r. 1944, v SNP veliteľ obrannej oblasti I, neskôr veliteľ III. a IV. taktickej skupiny, od 2/1945 veliteľ 4. čs. samostatnej brigády I. čs. armádneho zboru, 1947 brigádny generál povojnovej čs. armády, 1948 preradený do zálohy a v roku 1950 zbavený hodnosti.

B./ Delostrelectvo:

Pplk. del. Sembratovič navrhne si umiestnenie delostrelectva, berúc v úvahu sníženie počtov mužstva, poradie naliehavosti v del.[ostrelectve] podpore kladiem na:

- 1./ Priestor skupiny Prešov
- 2./ Priestor skupiny Michalovce SV. skupín:
 - skupina Stakčinská – Snina
 - skupina Michalovská – Michalovce
 - skupina Prešovská – Prešov
 - skupina m[a]j[o]ra Kuny – Sp.[išská] N.[ová] Ves

Toto nariadenie stráženia hraníc potrvá podľa nariadenia KVV⁶² asi do 22. IV. 1939.

Dostanú: skupiny na fronte a posádkové veliteľstvá sú uvedomované o dobe prepustenia.

Veliteľ východného Slovenska a vel.[iteľ] VI. sboru pplk. gšt. Malár.

Na základe sborového rozkazu čís.[lo] 29, čl.[ánok] 131, veliteľstvo 17. divízie ukončí svoju činnosť dňom 14. apríla 1939 a veliteľstvo vyššej jednotky so sídlom v Prešove dňom 15. apríla 1939 zahájí svoju činnosť.

14. apríla 1939:

Zpravodajské hlásenia:

Náš informátor z Čulotovice⁶³ hlási: Maďarské vojsko dňa 13. IV. ráno o 4 hod. odpochodovalo na rumunské hranice. Ostalo asi 20 mužov vo Svalave⁶⁴, a 10 mužov v Ostružnici⁶⁵. Údajne očakávajú príchod nováčkov. Situácia maďarského vojska pred odchodom na rumunské hranice bola takáto: Zvala⁶⁶ 260 mužov, 8 ťaž.[kých] gul.[ometov] Starina: asi 1 prápor, Veľká Poloma⁶⁷: asi 1 rota. Dňa 13. IV. bolo telegraficky všetko odvelené. Ostaly len slabšie hliadky. Rešpecient fin.[ančnej] stráže Alois Bílek a Baluzga hlásia: /boli na maďarskej strane za svojim majetkom/. Obec Runina: 1 maď.[arský] r[o]tm.[ajster] a asi 14 mužov. Obec Ulič a Kolbasov: nachádza sa mnoho maď.[arského] vojska, ktoré sa sťahuje preč od hraníc: Ináč v dedinách žiadne vojsko, všade kl'ud. Po dedinách vidieť maďarské četnicke alebo vojenské ciklistické hliadky, v sile 2 mužov. Posudok: Maďari sťahujú vojsko z hraníc do vnútrozemia. Podľa došlých zpráv a vlastného pozorovania nie je pravdepodobné, že by Maďari mali úmysel podniknúť akúkoľvek akciu na naše hranice. Na hraniciach na celej východnej fronte úplný kl'ud.

Veliteľstvo Ondrej, 2. oddelenie

Veliteľstvu Ondrej.

MNO súhlasí s hliadkovou a pozorovacou službou v neutrálnom pásme na východných hraniciach Slovenska, členmi HG. Hlinkova Garda nesmie byť ozbrojená, aby nedošlo k nerozvážnym incidentom. Členovia HG pri pravidelnom zamestnaní na poli, pri styku s obyvateľmi odsúpených dedín, budú hlásiť četníctvu, fin.[ančnej] strážii zistené zprávy. Získané zprávy príslušné [stanice]četnicke a fin.[ančnej] stráže telefonicky hlásia veliteľom taktických skupín /Žižka, Revúca, Ondrej/. Službu zariadiť tak, aby nevznikly finančné výdavky. Stravu vydať členom HG podľa potreby, hlavne v takých priestoroch, kde hliadky a pozorovacia služba by pravidelným zamestnaním členov HG nebola zaistená(!) Výdaje účtujte zvlášť hlavnému veliteľstvu Hlinkových Gárd.

Veliteľstvo Branisko 3. oddel.[enie]

⁶²Krajinské vojenské veliteľstvo.

⁶³Neidentifikované miesto, do úvahy prichádza obec Čukalovce.

⁶⁴Pravdepodobne ide o Svaljavu v súčasnosti západná časť Ukrajiny.

⁶⁵Neidentifikované miesto, do úvahy prichádza obec Ostružnica.

⁶⁶Neidentifikované miesto, do úvahy prichádza Svaljava na Ukrajine.

⁶⁷Neidentifikované miesto, do úvahy prichádza už zaniknutá obec Veľká Pol'ana, na bývalej ceste Snina – Lisko (Poľsko).

15. apríla 1939:

Na východnej fronte úplný kl'ud.

16. apríla 1939:

Veliteľstvo Žižka hlási: Situácia nezmenená. Všade úplný kl'ud. Sila na maďarskej strane proti skupine Žižka je jeden prápor, ktorý sa novo organizuje.

17. apríla 1939:

Demobilizácia všetkých záložníkov. Na východných hraniciach zostali len stráže pozostávajúce z aktívneho mužstva.

ešte

16. apríla 1939:

Z úseku Nem.[ecká] Poruba – Blat.[né] Revište⁶⁸:

Boli zastrelení 2 maď.[arskí] vojaci v Gajdoši, ktorí prešli hranice v obci. Pri zisťovaní bolo na nich vystrelené, lebo naša posila fin.[ančnej] stráže /dvaja mužovia HG/ počula nejaké zaharašenie záverami. Boli pochovaní na cintoríne v Michalovciach so všetkými poctami, aké prináležia mužstvu našej armády.

Títo maď.[arskí] vojaci boli príslušníkmi pohraničnej stráže u Gajdoša. Mená zastrelených: Petőfi Sándor a Lakatos Mihály.

Fotografie z pohrebu boli predložené na MNO.

⁶⁸Dnes Poruba pod Vihorlatom a správne Blatné Revištia.